342.7/BAD

Dr. MIHAI BĂDESCU
Lector universitar

DREPT CONSTITUŢIONAL ŞI INSTITUŢII POLITICE

LUMINA LEX
2001

II 17128d 2
342.4/615.

Dr. MIHAI BĂDESCU
Lector universitar

C-230038L

DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI INSTITUȚII POLITICE

230038
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 1

LUMINA LEX
2001

CUPRINS

INTRODUCERE
LOCUL ŞI ROLUL DREPTULUI CONSTITUŢIONAL ÎN SISTEMUL DE DREPT

I. Apariţia disciplinei dreptului constituţional 3
II. Obiectul de studiu al disciplinei „Drept constituţional şi instituţii politice" 4
III. Subiectele raporturilor juridice de drept constituţional 6
IV. Izvoarele formale ale dreptului constituţional 7

PARTEA I
TEORIA GENERALĂ A CONSTITUŢIEI

TITLUL I
CONCEPTUL DE CONSTITUŢIE

CAPITOLUL I
EVOLUŢIA NOŢIUNII DE CONSTITUŢIE

Secţiunea 1. Terminologie 9
Secţiunea 2. Apariţia constituţiei 10
Secţiunea 3. Tipuri de constituţii 13
§.1. Constituţii formale şi constituţii materiale 13
§.2. Constituţii cutumiare şi constituţii scrise 14
§.3. Constituţii flexibile(suple) şi constituţii rigide. 15
Secţiunea 4. Definiţia constituţiei. 16

CAPITOLUL II
ADOPTAREA ŞI REVIZUIREA CONSTITUŢIEI

Secţiunea 1. Iniţiativa adoptării constituţiei. 19
Secţiunea 2. Procedee de adoptare a constituţiei 20
§.1. Constituţia acordată 20

§.2. Constituția plebiscitară 20
§.3. Constituția pact 21
§.4. Constituția convenție 21
§.5. Constituția referendum 22
Secțiunea 3. Adoptarea Constituției României din 1991 22
Secțiunea 4. Revizuirea constituției 23
§.1. Necesitatea și modalitatea revizuirii constituției 23
§.2. Limitele revizuirii 24

TITLUL II
REGIMUL CONSTITUȚIONAL ÎN ROMÂNIA

CAPITOLUL I
EVOLUȚIA SISTEMULUI CONSTITUȚIONAL ROMÂNESC

Secțiunea 1. Rădăcinile organizării constituționale românești 27
§. 1. Proclamația de la Islaz. 28
§. 2. Convenția de la Paris 28
Secțiunea 2. Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris. 30
Secțiunea 3. Constituția din 1866. 31
Secțiunea 4. Constituția din 1923. 33
Secțiunea 5. Constituția din 1938. 35
Secțiunea 6. Organizarea constituțională între 1940 – 1948 36
Decretul-lege nr. 3053 din 5 septembrie 1940. 36
Înaltul Decret Regal nr. 1626 din 31 august 1944. 36
Decretul nr. 1849 din 11 octombrie 1944. 37
Legea nr. 86 din 1945 pentru Statutul Naționalităților Minoritare 37
Legea nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare. 37
Decretul nr. 2218 din 13 iulie 1946 privind exercitarea puterii legislative 37
Legea nr. 363 din 30 decembrie 1947 pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română. 38
Secțiunea 7. Organizarea constituțională socialistă. 38
§. 1. Constituția din 1948. 39

§. 2. Constituția din 1952. 40
§. 3. Constituția din 1965. 41
Secțiunea 8. Dezvoltarea constituțională a României după Revoluția din Decembrie 1989. 42
§.1. Decretul-lege nr. 2 din 27 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale 43
§.2. Decretul-lege nr. 8 din 31 decembrie 1989 privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și a organizațiilor obștești în România. 43
§.3. Decretul-lege nr. 81 din 9 februarie 1990 privind Consiliul Provizoriu de Uniune Națională 44
§.4. Decretul-lege nr. 92 din 14 martie 1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României. 44
§.5. Constituția României din 1991. 44
§.6. Documente istorice care atestă evoluția politică și constituțională a României de la jumătatea secolului al XVIII-lea până în prezent 45

CAPITOLUL II
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR

Secțiunea 1. Noțiunea și formele controlului constituționalității legilor. 56
§1 Necesitatea și noțiunea controlului constituționalității legilor 56
§2 Formele controlului constituționalității legilor 58
Secțiunea 2. Controlul constituționalității legilor în România 61
§. 1. Scurtă privire istorică 61
§. 2. Controlul constituționalității legilor consacrat de Constituția României din 1991 62
Curtea Constituțională – organizare și atribuții. 62
Procedura controlului constituționalității legilor 68
Actele Curții Constituționale și efectele juridice ale acestora 70
Secțiunea 3. Controlul constituționalității legilor. Aspecte de drept comparat. 72
§.1. – Albania. 72
§.2. – Austria. 72

§.3. – Belgia. 73
§.4. – Bulgaria. 73
§.5. – Franța. 74
§.6. - Italia. 75
§.7. – Rusia 75
§.8. – S.U.A. 76

PARTEA A II-A
STATUL

TITLUL I
CONCEPTUL DE STAT

CAPITOLUL I
NOȚIUNEA DE STAT

Secțiunea 1. Definirea statului în doctrina juridică şi sociologică 77

Secțiunea 2. Rolul şi funcțiile statului 83
§.1. Rolul statului 83
§.2. Funcțiile statului 83
§.3. Atribuțiile esențiale ale statului 85
§.4. Rolul statului în epoca contemporană 86

CAPITOLUL II
FORMA STATULUI

Secțiunea 1. Structura de stat. 88
§.1. Statul unitar (simplu) 88
§.2. Statul federativ (compus sau unional) 89
§.3. Asociațiile de state. 89
Secțiunea 2. Forma de guvernământ 92
§.1. Noțiunea de formă de guvernământ 92
§.2. Clasificarea formelor de guvernământ 94
Secțiunea 3. Regimul politic 108
§.1. Noțiunea şi clasificarea regimului politic 108
§.2. Regimul politic convențional 110

§.3. Regimul politic parlamentar 112
§.4. Regimul politic prezidențial 114
§.5. Regimul politic semiprezidențial 115
§.6. Regimurile politice ale statelor socialiste. 117
§.7. Regimul politic. Drept comparat 118
Secțiunea 4. Forma de stat a României 141
§.1. Structura de stat a României 141
§.2. Forma de guvernământ a României 142
§.3. Regimul politic actual al României 146

TITLUL II
ELEMENTELE CONSTITUTIVE ALE STATULUI

CAPITOLUL I
TERITORIUL

Secțiunea 1. Noțiunea și natura juridică a teritoriului 152
Secțiunea 2. Delimitarea și elementele constitutive ale teritoriului 154
Secțiunea 3. Organizarea administrativă a teritoriului 155
§.1. Noțiunea organizării administrative a teritoriului 155
§.2. Organizarea administrativă a teritoriului României 156

CAPITOLUL II
POPULAȚIA

Secțiunea 1. Noțiunea de populație. 159
Secțiunea 2. Cetățenia 161
§. 1. Noțiunea de cetățenie: terminologie 161
§. 2. Natura juridică a cetățeniei 163
§. 3. Cetățenia română 165
§. 4. Pluralitatea de cetățenie și apatridia 172
§. 5. Cetățenia de onoare. 173
Secțiunea 3. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor 174
§.1. Conceptul de drepturi și libertăți fundamentale 174
§.2. Natura juridică a drepturilor fundamentale 179
§.3. Statutul juridic constituțional al cetățenilor români 181

CAPITOLUL III
PUTEREA DE STAT

Secțiunea 1. Despre putere în general 228
Secțiunea 2. Puterea politică–formă specifică a puterii sociale 230
Secțiunea 3. Trăsăturile puterii de stat 232
Secțiunea 4. Principiul separației puterilor statului 234

PARTEA A III- A
ACCESUL LA PUTERE

TITLUL I
COMPETIȚIA PENTRU PUTERE

CAPITOLUL I
PARTIDELE POLITICE

Secțiunea 1. Conceptul de partid politic 237
Secțiunea 2. Sisteme şi categorii de partide politice 240
§.1. Sisteme de partide politice 240
§.2. Categorii de partide politice 242
Secțiunea 3. Partidele politice şi doctrinele politico-ideologice 244
§.1. Liberalismul 244
§.2. Neoliberalismul 244
§.3. Doctrina marxist-leninistă 245
§.4. Doctrina social-democrată 245
§.5. Doctrina creştin-democrată 246
Secțiunea 4. Partidele politice în România 246

CAPITOLUL II
ROLUL GRUPURILOR DE PRESIUNE ÎN „LUPTA“ PENTRU PUTERE

Secțiunea 1. Considerații generale. 250
Secțiunea 2. Structura grupurilor de presiune. 252
§.1. Grupuri exclusive şi grupuri parțiale 252

§.2. Grupuri de presiune străine 252
§.3. „Pseudo-grupuri" de presiune. 253
Secțiunea 3. Relațiile între partidele politice și grupurile de presiune. 254

CAPITOLUL III
SISTEME ELECTORALE ȘI MODURI DE SCRUTIN

Secțiunea 1. Sistemul majoritar. 256
§.1. Sistemul majoritar uninominal 257
§.2. Sistemul majoritar de listă 257
§.3. Sistemul majoritar cu unul sau două tururi de scrutin. 259
§.4. Avantajele și dezavantajele sistemului majoritar 259
Secțiunea 2. Reprezentarea proporțională. 260
§.1. Scurt istoric 260
§.2. Conceptul reprezentării proporționale 261
Secțiunea 3. Avantajele și dezavantajele reprezentării proporționale 267
§.1. Avantajele reprezentării proporționale 267
§.2. Dezavantajele reprezentării proporționale 267

CAPITOLUL III
SISTEME ELECTORALE MIXTE

Secțiunea 1. Sistemele electorale mixte dominate de sistemul majoritar 268
Secțiunea 2. Sistemele electorale mixte dominate de reprezentarea proporțională 269
§.1. Sistemul francez al înrudirilor din 1951 269
§.2. Sistemul Hare (al votului unic transferabil) 269
Secțiunea 3. Sistemele electorale mixte echilibrate 269

CAPITOLUL IV
SISTEMUL ELECTORAL ÎN ROMÂNIA

Secțiunea 1. Considerații generale privind alegerile 270
Secțiunea 2. Organizarea și desfășurarea alegerilor în România 270
§.1. Stabilirea datei alegerilor 271
§.2. Stabilirea numărului, delimitarea și numerotarea circumscripțiilor electorale 271
§.3. Listele electorale 272

§.4. Cărțile de alegător 272
§.5. Secțiile de votare 273
§.6. Birourile electorale 273
§.7. Propunerea candidaturilor 275
§.8. Buletinele de vot 276
§.9. Semnele electorale 277
§.10. Ştampilele electorale 277
§.11. Campania electorală 277
§.12. Desfăşurarea votării 278
§.13. Stabilirea rezultatelor obținute în alegeri 279

PARTEA A IV- A
AUTORITĂȚILE PUBLICE

TITLUL I
PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAPITOLUL I
ORGANIZAREA ŞI FUNCȚIONAREA PARLAMENTULUI ROMÂNIEI

Secțiunea 1. Rolul şi structura Parlamentului 281
Secțiunea 2. Organizarea internă a Parlamentului 282
§.1. Grupurile parlamentare 282
§.2. Birourile permanente 283
§.3. Comisiile parlamentare 285
Secțiunea 3. Funcționarea Parlamentului 287
§.1. Mandatul sau legislatura 287
§.2. Sesiunea 287
§.3. Şedințele 288
§.4. Sistemul de vot în Parlament 289

CAPITOLUL II
FUNCȚIILE PARLAMENTULUI

Secțiunea 1. Funcția legislativă 291
§.1. Procedura legislativă (de adoptare a legilor) 292
§.2. Adoptarea hotărârilor, moțiunilor şi actelor exclusiv politice 294

Secțiunea 2. Funcția de stabilire a direcțiilor principale ale activității social-economice, culturale, statale și juridice 296
Secțiunea 3. Funcția de alegere, formare, avizarea formării, numirea sau revocarea autorităților statale 297
Secțiunea 4. Controlul parlamentar 297
§.1. Controlul exercitat prin dări de seamă, mesaje, rapoarte, programe 298
§.2. Controlul prin comisii parlamentare. 298
§.3. Controlul exercitat prin întrebări și interpelări 298
§.4. Exercitarea dreptului deputaților și senatorilor de a cere și obține informațiile necesare 299
§.5. Controlul exercitat prin rezolvarea petițiilor cetățenilor. 299
§.6. Controlul exercitat prin Avocatul Poporului 299
Secțiunea 5. Conducerea în politica externă 300

CAPITOLUL III
STATUTUL DEPUTAȚILOR ȘI SENATORILOR

Secțiunea 1. Mandatul parlamentar 301
§.1. Noțiunea mandatului parlamentar 301
§.2. Protecția mandatului parlamentar. 302
Secțiunea 2. Drepturile și îndatoririle parlamentarilor 303
Secțiunea 3. Răspundere și sancțiuni 304

TITLUL II
PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

CAPITOLUL I
ROLUL ȘI ATRIBUȚIILE PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

Secțiunea 1. Rolul Președintelui României 306
Secțiunea 2. Atribuțiile Președintelui României 306
§.1. Atribuții privind legiferarea 306
§.2. Atribuții privind organizarea și funcționarea puterilor publice 306
§.3. Atribuțiile privind alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități publice 307

§.4. Atribuții în domeniul apărării țării și asigurării ordinii publice 307
§.5. Atribuții în domeniul politicii externe 307

CAPITOLUL II
ALEGEREA ȘI MANDATUL PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

Secțiunea 1. Alegerea Președintelui României 308
Secțiunea 2. Mandatul Președintelui României 308

CAPITOLUL III
RĂSPUNDEREA ȘI ACTELE PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

Secțiunea 1. Răspunderea Președintelui României 310
Secțiunea 2. Actele Președintelui României 310

TITLUL III
GUVERNUL ROMÂNIEI

CAPITOLUL I
ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA GUVERNULUI

Secțiunea 1. Rolul și funcțiile Guvernului 311
Secțiunea 2. Componența și atribuțiile Guvernului 312
§.1. Componența Guvernului 312
§.2. Atribuțiile Guvernului 313
Secțiunea 3. Funcționarea Guvernului 314

CAPITOLUL II
RAPORTURILE LEGISLATIV-EXECUTIV

Secțiunea 1. Intervenția legislativului în activitatea executivului 315
Secțiunea 2. Intervenția executivului în activitatea legislativului 315

TITLUL IV
AUTORITATEA JUDECĂTOREASCĂ

CAPITOLUL I
INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

Secțiunea 1. Principiile înfăptuirii justiției 316
Secțiunea 2. Instanțele judecătorești 318

CAPITOLUL II
MINISTERUL PUBLIC

Secțiunea 1. Noțiunea de minister public 319
Secțiunea 2. Atribuțiile Ministerului Public 319

CAPITOLUL III
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII 321

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ 323

CUPRINS 325

290036
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 1